

Szentháromság élmények

Időpont: Szentháromság vasárnap, 1962. június 17. [Helyszín: Győr–Öregtemplom]

Alapige: II. Péter 1:16-20 [21].

Mert nem mesterkélte meséket követve ismertettük meg veletek a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmát és eljövételét; hanem mint a kik szemlélői voltunk az ő nagyságának. Mert a mikor az Atya Istentől azt a tisztességet és dicsőséget nyerte, hogy hozzá a felséges dicsőség ilyen szózata jutott: Ez az én szeretett Fiam, a kiből én gyönyörködöm: Ezt az égből jövő szózatot mi hallottuk, együtt lévén vele a szent hegyen. És igen biztos nálunk a prófétai beszéd is, a melyre jól teszitek, ha figyelmeztetek, mint sötét helyen világító szövétnekre, míg nappal virrad, és hajnalcsillag kél fel szívetekben; Tudván először azt, hogy az írásban egy prófétai szó sem támad saját magyarázatból. Mert sohasem ember akaratóból származott a prófétai szó; hanem a Szent Lélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei.

A mai vasárnap a Szentháromság ünnepe. A Szentháromság ünnep határkö, választópont az egyházi esztendőben. Az előtte levő fele az egyházi esztendőnek az úgynevezett ünnepi félév. Ebben vannak a nagy sátoros ünnepek: karácsony, húsvét, pünkösd. A Szentháromság ünnepe után következő fele az egyházi esztendőnek, melynek minden vasárnapja a Szentháromság után való vasárnapok nevét viseli, számokkal vannak megjelölve. Ezekben nincs egyetlen sátoros ünnep sem, csak az aratási hála és reformáció emlékünepe esik bele. Az egyházi esztendőnek ezt a másik felét ünneptelen félévnek is szokták nevezni.

Szentháromság ünnepe azonban nemcsak ilyen választópont, határkö az egyházi esztendőben, hanem ennél több. Csúcspont az egyházi esztendőben. Ami előtte van, az minden rámutat, ami utána következik, az mind belőle következik. A karácsony ünnepkör beszél arról az Atyáról, "Aki úgy szerette ezt a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta érte..." A húsvéti ünnepkör szól a Fiúról, "Aki mikor Istennek formájában vala, nem tekintette zsákmánynak azt, hogy Ő az Istennel egyenlő, hanem önmagát megüresíté, szolgai formát vévén föl, emberekhez hasonlónak lévén." A pünkösd ünnepkör pedig szól arról a Szentlélekről, Aki emlékeztet minket arra, amit az Atya tett, a Fiú mondott, vigasztal bennünket igéjével és anyaszentegyházzal ajándékozott meg bennünket. S erre, mint csúcspont, mint valami záró oromkö jön az egyházi esztendő koronája, az Atya, Fiú, Szentlélek, Szentháromság egy igaz Isten ünnepe, ez a mai vasárnap.

Az egész keresztyénségnek ez a legjellegzetesebb tanítása. Ezen dől el, hogy valaki keresztyén-e, vagy sem. Hiszen Istent nem egyedül csak mi keresztyének imádjuk, Jézus

Krisztust pedig mások is nagy becsben tartják, tanítónak, példamutatónak tartják a maguk számára. Elismerik bölcsességét, mondásait sokszor idézgetik. A Szentlélek Istenről is beszélnek, mint valami Szellemről, mely a keresztyénséget eltölti, valami ideológiai magyarázatot adnak arról, aki minden titkot megfejt, de hogy az Atya, Fiú és Szentlélek egy és mégis három személy, ezt csak egyedül a keresztyenség vallja. Aki ezt nem vallja, annak keresztyénségét meg lehet kérdőjelezni.

Sajnos sokkal többen vannak, akik ezt nem hiszik, mint ahányan ezt vallják, mondják és éneklük. A Szentháromságról szóló tanítás ugyanis a legnagyobb titkok közé tartozik. Az emberi elme számára egyenesen felfoghatatlan és megközelíthetetlen. Azok a kategóriák, melyekben mi emberek gondolkodunk, mind arról beszélnek, hogy a lényeg és a személy mindig egy, de hogyan lehetséges egylényegű három személy, az előttünk megmagyarázhatatlan titok. Az ember azért csodálkozik, hogy nem olyan ígét jelölt ki az anyaszentegyház erre a vasárnapra az igehirdetés alapjául, mely Istennek erről a titokzatos, megközelíthetetlen, megmagyarázhatatlan fenségéről szól, mint amilyen Pál apostolnak a rómaiakhoz intézett levele 11. fejezete végén lévő nagy dicséret és dicsőség mondás, hanem egy olyan szakaszt, melyben a levél írója éppen nem mint titokról szól, hanem úgy beszél a Szentháromságról, mint valóságról, amiben nincs semmi titokzatos, ami egészen érthető s ami felől egészen bizonyosak lehetünk.

Mindjárt azzal kezdi ezt a szakaszt az apostol: "Mert nem mesterkéltem meséket követve ismertettük meg veletek a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmát..." és a 19. vers első felében így folytatja: "És igen biztos nálunk a próféta beszéd is, amelyre jól teszitek, ha figyelmeztetek..." Vajon ez a bizonyosság, amiről Péter apostol tesz bizonyosságot ebben a felolvasott szakaszban a Szentháromság kérdéséről, honnan ered? Általában azt mondhatjuk, hogy Isten embereinek bizonyossága Isten ígéjéből ered. Mert igen biztos Isten ígéje akkor is, amikor emberi értelmünk kudarcot vall. Mikor nem tudjuk tovább magyarázni, megközelíteni sem Isten fenséges, elrejtett titkait, de az ige kijelentette nekünk, az ígében maga az Atya mondta meg, hogy Ő kicsoda, akkor ez előtt az igaz keresztyén hívő lehajtja fejét, megalázza magát, Istennek zsámolyára leteszi minden emberi gondolatát, értelmét, kétségét és elfogadja igen biztosnak azt, amit az ige mond.

Péter apostol minden bizonnyal nem jött volna zavarba, ha valaki az első keresztyén gyülekezetben megállítja e levél írásában azt mondva: mondd meg nekem Péter, hogy a Biblia hol beszél az Atya, Fiú, Szentlélek egy igaz Istenről, mert én nem talákoztam vele!... Nem gondold, hogy a biblián túlmenő emberi spekuláció, emberi bölcselkedés kutató munkájának a gyümölcse csupán a Szentháromság tanának kikövetkeztetése?... Akkor Péter apostol minden

bizonytal hivatkozott volna az ároni áldás három tagozatára, vagy Esaiás 6. fejezete 3. versében a hármás szentségre. Vagy ha az egészzet alá akarta volna támasztani újtestamentomi igével, idézhette volna emlékezetből azt, hogy az Úr Jézus Krisztus, aki az Atyától jött és Atyához ment, aki színről-színre látta, kicsoda az Isten, Ő, aki a Szentháromság második személye, feltámadása után, mennybemenetelekor azt a parancsolatot adta ki tanítványainak, hogy "Menjete el széles e világra és kereszteljete meg minden népet az Atya, Fiú, Szentlélek nevében." Ha egyéb ígét nem is akart volna felsorolni, ez maga elég kellene, hogy legyen minden kételkedő, lelkében nyugtalankodó, értelmével viaskodó keresztyén ember számára arra, hogy alázatos lélekkel elfogadja, vallja, higgye a Szentháromság tanát.

Ebben az ígében éppen az a csodálatos, hogy Péter nem ígékkel igazolja a Szentháromságot, hanem – így lehetne mondani – tényekkel. Divatos szóval: Péter itt élményekről beszél. Csakhogy ez a szó: élmény, nagyon rossz. Az élményben ugyanis nagyon sok a szubjektív vonás, ő pedig éppen nem erre a szubjektív vonásra akar hivatkozni, mely valami benyomás lelki visszhangja, hanem történeti eseményre, melyet nemcsak az élmény élvezője, hanem a körülötte lévő emberek, vele együtt éltek át, s ez teszi számukra bizonyossá az Atya, Fiú, Szentlélek egységének csodálatos tanítását.

1./ A megdicsőülés hegyén hallotta az Atyát.

Az első esemény, amire Péter hivatkozik a 17. és 18. versben, a következőképpen hangzik: "Mert amikor az Atya Istentől azt a tisztséget és dicsőséget nyerte, hogy hozzá a felséges dicsőség ilyen szózata jutott: Ez az én szeretett Fiam, akiben én gyönyörködöm. Ezt az égből jövő szózatot mi hallottuk, együtt lévén vele a szent helyen."

A történeti esemény, amit Péter apostol idéz, a megdicsőülés hegyén történt. Jézus Krisztus felviszi tanítványait a megdicsőülés hegyére. Nem mind a tizenkettőt, csak a három oszlop apostolt: Jánost, Jakabot, Pétert, és ott Isten megdicsőíti Fiát. Amikor a tanítványok ránéznek Jézus Krisztusra, valami csodálatos fehér fényesség sugárzik róla, s a mellette lévő Mózes és Illéssel beszélgetett. Érdekes, egy szót sem tudnak a tanítványok elmondani abból, hogy Mózes és Illés mit mondott Jézusnak, sem arról, hogy Jézus Krisztus mit mondott az Ótestamentom e két nagy alakjának. Lehet, nem is hallották. Egy valamit azonban hallottak, ezt egyöntetűen vallják mind a hárman, hogy hallottak egy csodálatos mennyből jövő szót, mely nem hallucináció, hanem objektív valóság volt számukra. Ők nemcsak a hangot hallották, hanem a mondat tartalmát is megértették. E mennyből jövő szózat azt mondta Jézus Krisztusról, Jézus Krisztusnak és a tanítványoknak, hogy Ő az én szerelmes Fiam, akiben én gyönyörködöm.

Ez kijelentés volt az Atyától. És ha ez a titokzatos hang a Fiúról beszél, akkor önmagát minden bizonnyal Atyának tekinti. Isten tehát Atyának jelentette ki magát a három oszlop tanítványnak.

Most nem beszélünk arról, hogy Jézus Krisztus hányszor beszélt és emlegette, hogy Isten a mi mennyei Atyánk. Maradjunk csak meg Péter apostol élményeinél és vele kapcsolatos tapasztalatainál. Isten tehát Atya, mégpedig áldozatos, szerető Atya. Olyan nagyon szereti a Fiút, hogy kijelenti az Ő dicsőségét és tisztességét. Olyan nagyon szereti, még Krisztusnál is jobban ezt a világot, egyszülött Fiánál is jobban, akiről hajlandó lemondani s leküldeni erre a földre. Azzal bocsátja le ide a földre, hogy – emberek, becsüljétek meg és szeressétek az én Fiamat!

Áldozatos szeretetén kívül az Atyának szívében bánatos szeretet is van. Nem tudjuk, a megdicsőülés hegyén történt eseménynél ezt Péter mennyire értette meg, később azonban, mint a második levélben ez a szakasz bizonyítja, megértette, hogy az Atya azt mondja az Ő Fiáról, hogy Ő az, akiben gyönyörködik.

Hát mondd, testvérem, nem érzed, hogy mennyi bánat van e mondat mögött? Mintha csak azt mondaná: Nekem sok gyermekem van e világon, s ha nem is olyanok, mint az én egyszülött Fiam, az Úr Jézus Krisztus, de gyermekeim és testvérei az én Fiamnak, de e hatalmas embertömegben mégis csak egyetlen egy van, akiben nekem gyönyörűségem van, Jézus Krisztus, a többi csak bánatomra, szomorúságomra van nékem. Ő az egyetlen egy, akit nem bántam meg, hogy e világra jött, a többire azonban az áll, amit az özönvíz indoklására mondtam: bánom, hogy embert teremtettem erre a világra! Ez az egyetlen szerelmes, szent Fiam, a többi mind tékozló gyermekem.

Látod, ugyanez a bánat jut kifejezésre a bibliában, melyet később Péter úgy magyaráz, hogy a mennyei Atya olyan szeretettel vár minket haza, mint édes atya szeretett gyermekét, aki nélkül olyan hosszú egy nap, mint ezer esztendő. Így látja Péter az Atya szeretetét, aki Atyánk marad akkor is, mikor daccal, lázadó szívvel becsapjuk magunk mögött a szülői hajlék kis kapuját. Ő tovább is szeret és szava hazahívó szó, még ha dörgedelmes is és ostort suhogtat is felettünk, azzal is haza akar kergetni magához. Ha megfáradt, tönkretett életünket a békesség otthonával csalogatja, akkor is így szól felénk: Vár Atyád szerelme, vár rád vigasza, jöjj a messze földről, oh, jöjj haza...

Nem tudom, testvérem, te találkoztál-e már életedben az Atyának ezzel a hangjával? Hallottad-e olyan világosan, mint Péter, János és Jakab, olyan elfelejthetetlenül, hogy bizonyosságot tudnak róla tenni, hogy ezt az égből jövő szótat mi hallottuk. Lehet, hogy egy bibliaórán hallottad, igén keresztül szólított meg, melyre visszhang támadt szívedben. Vagy talán egy könyvön, egy barát szeretetén keresztül hangzott feléd hívása. Ha nem hallottad, vagy

nem tudatosítottad magadnak, ha nem ragyogott fel az Atyának szeretete ebből a hozzád intézett szózatból, vagy a bánata bűnöd miatt, akkor halld meg most az Atya szeretetét ebből az igéből, hogy hív vissza magához téged!

2./ Szemlélői voltunk Krisztus nagyságának.

A másik élmény, melyről Péter apostol szól, a 16. versben olvasható: "Mert nem mesterkélte meséket követve ismertettük meg veletek a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmát és eljövételét, hanem mint akik szemlélői voltunk az Ő nagyságának." Itt Péter apostol megint egy tapasztalatra hivatkozik, de nem egy eseményre, amit, mint szemtanú földrajzilag, időbelileg meg tud határozni, mint a megdicsőülés hegyének eseményét. Ő szemlélője volt Jézus Krisztus nagyságának. Vajon miben szemléli Péter apostol Krisztus nagyságát? Minden bizonnyal ebben a szemléletben megragadó és felejthetetlen volt számára Jézus Krisztus erkölcsi nagysága, tisztasága, ami sugárzott róla, békessége, ami ömlött belőle, az a csodálatos szentség, melynek levegője körülvette őt és a bátorság, mely a vádaskodó világ elé mert állni s azt merete mondani: "... kicsoda győz meg engem a bűnről...?" Imponáló nagyság volt.

Szemlélője lehetett Krisztus nagyságának tanításában is. Elálmélkodhatott, mikor ott ült lábai előtt és hallgatta tanítását. Talán a hegyi beszédet hallgatta, s mint szomjas szivacs a vizet, itta tanítását, a régen hallott, vagy egészen új világításban kapott gondolatokat, Istennek emberhez, embernek Istenhez, embernek a másik emberhez való viszonyáról. Elcsodálkozhatott rajtuk, mint a sokaság a hegyi beszéd végén elálmélkodott, hogy ez nem úgy beszél, mint a farizeusok és írástudók, hanem úgy tanít, mint akinek hatalma van.

Lehet az is, hogy Jézus Krisztus csodái voltak azok, melyeknek szemlélése őt ilyen mélységesen megindította. Hiszen Jézusnak legtöbb csodáját saját szemével látta, fülével hallotta és nem mások mondták el neki. Ott volt, mikor keze érintésétől betegek gyógyultak meg. Vagy egyetlen szava messze távolban is meggyógyította a gyógyíthatatlannak tartott betegeket is. Mindezt látta és nem tudott mást mondani azoknak, akik nyomorúságukkal hozzá mentek: menjetek Jézushoz, nála minden betegségnek van orvossága! Csodálatos az, hogy Péter, aki annyi mindenben szemlélője volt Krisztus nagyságának, legnagyobbnak mégsem erkölcsi méltóságában, tanítása mélységében, csodatételének hatalmában, elálmélkodásra készítő voltában látta Jézus nagyságát. Krisztus akkor volt számára a legnagyobb, amikor megbocsátott neki. Figyeld csak meg, mindaddig, amíg bűneinek bocsánatát személy szerint még nem kapta meg Jézustól, addig még mindig ingadozott s egyik lábával Jézus Krisztus körén kívül állott és átkozódással, esküdözéssel tagadta meg Krisztusát. Mikor azonban keservesen megsiratta bűnét a főpap kerítésének dőlve s utána négy szemközt beszélt vele Jézus, majd János evangéliuma

21. fejezetében a tanítványok előtt rehabilitálta őt, megbocsátotta bűneit, háromszor megerősítette őt apostoli tisztjében a Genezáreth partján s erre az esendő emberre újra rábízta az ő bárányait, juhainak legeltetését, vigyázását, akkor lett az ő számára a legnagyobb Jézus Krisztus. Ettől kezdve nem volt számára kísértés a Krisztus tagadás. Ettől kezdve ki mert állni pünkösdkor vádoló beszédet mondva a gyülekezetnek, mely hallgatta a piacon. Oda mert állni a főpapi tanács elé és mert beszélni arról, hogy Istennek kell inkább engedelmeskedni, mintsem az embereknek, s mindezt azért, mert valamit szemlélt személy szerint. Szemlélte Krisztusban bűnei bocsánatának nagyságát az, akit csak egy hajszál választott el attól, hogy aláhulljon kétségbeesésében ő is ugyanabba a szakadékba, mely Júdást is elnyelte. Ő is úgy érezte: nincs többé bocsánat! De Krisztus azt mondta néki: nincs igazad, Péter, számodra is van még bocsánat! Ez kötötte őt elszakíthatatlan kötélekkel örökre Jézus Krisztushoz.

Mondd testvérem, vajon te mit szemlélsz Jézus Krisztusban? Ha nagynak tartod őt, vajon mi az, amit nagyságában nagynak láatsz? Látod-e benne legnagyobbnak azt, hogy naponként minden bűnödöt kegyelmesen megbocsátja nem csak hétszer, de hetvenhétszer is?

3./ A Szentlélektől indítatva szóltak Isten szent emberei.

A harmadik tapasztalat, melyre Péter apostol hivatkozik ebben az igében, az Isten Szentlelkéről szól. "És igen biztos nálunk a prófétai beszéd is, amelyre jól teszitek, ha figyelmeztetek, mint sötét helyen világító szövétnekre, míg nappal virrad és hajnalcsillag kél fel szívetekbe. Tudván először azt, hogy az írásban egy prófétai szó sem támad saját magyarázatból. Mert sohasem ember akaratából származott a prófétai szó, hanem a Szent Lélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei."

Itt megint olyan tapasztalatra bukkanunk, melyet Péter apostol nem tud, vagy nem akar néven nevezni. Valószínűleg azért nem nevezi néven, mert az nem egy, hanem újra és újra visszatérő tapasztalata Isten igéjével kapcsolatban. Ők Isten igéjéből éltek, az ótestamentumból és az újtestamentum hagyományaiból, mivel akkor még nem állt rendelkezésükre írott evangélium. Ezekkel kapcsolatban naponta csodálatos tapasztalatokra tett szert Péter is. Az egyiket így fejezi ki: sötétségben vagyunk és az ige számunkra a sötét helyen világító szövétnek. Péter apostol úgy látja, hogy az emberi élet sötétségben való botorkálás, amelybe menthetetlenül eltévedünk még akkor is, ha jól ismerjük az ösvényeket, ha nincsen szövétnek kezünkben. Itt tulajdonképpen Péter a 119. zsoltárból idéz: Isten igéje lábaink szövétneke, ösvényeink világossága. Péter apostolnak az a tapasztalata, hogy van valami csodálatos élménye a bibliát olvasó embernek és az az élmény, amit olvasott vagy hallott, az mindig aktuális, időszerű, mindig személyesen nekem szóló, mintha csak olyan valaki írta volna le

vagy mondaná nekem az én esetemben a mondatokat, aki jól ismeri életutamat, ami ezen a napon rám vár. Jobban, mint azt én elképzelem, elgondolom, eltervezem, és tudja milyen mécsesre, szövétnekre van szükségem, hogy el ne tévedjek a sötétben. Este látom meg sokszor, hogy milyen nagy szükségem volt arra az útmutatásra, melyet Isten igéjéből kaptam. Ez volt az egyik élménye Péternek.

A másikat így fejezi ki az Írás: "Mert sohasem ember akaratából született a prófétai szó, hanem a Szentlélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei." A Szentlélek juttatja eszembe, emlékeztet, magyarázza Isten igéjét. Egy másik képet használ, mikor azt mondja: "... jól teszitek, ha figyelmeztetek, mint sötét helyen világító szövétnekre, míg nappal virrad és hajnalcsillag kél fel szívetekben." Mi éjszakában vagyunk, járunk, és ez az éjszaka nagyon hosszú, a hajnalcsillag feljövetele késik. Az éjszaka rémei vesznek körül bennünket s megrémítenek a torzult árnyak. Az emberi fantázia működése belevisz életünkbe sok olyan dolgot, mely bénítja erőnket, akcióképességünket. Péter apostol mintha azt írná nekünk: én mindig azt tapasztaltam, hogy mikor akár a magam, az ember élete és jövőjét tekintve a kétségbeesés határán álltam, vagy amikor az anyaszentegyházért imádkoztam és minden könnyörgésem visszapattant az égből, akkor az igen keresztül hajnalcsillag gyúlt fel reménységemben. Hogyan? Nem úgy, hogy látok valamit abból, hogy a hajnalpír elkezd derengeni a látóhatár szélén, kezd már kibontakozni a hajnalcsillag, mely azt hirdeti: fel a fejjel ember, közeledik a hajnal! Nem! A hajnalcsillag nem a látóhatáron, az égbolton gyulladt ki, nem a történeti események jobbrafordulásában, optimista látásban, mely a jövőre figyel, a hajnalcsillag a szívben kelt fel. Kint ugyanolyan sötét maradt az éjszaka, ugyanolyan sötét körülmények között kell továbbélni, de mikor a szívben felkél a hajnalcsillag s reménység éled, hiába tájékozunk körülöttem a hullámok, melyek elnyeléssel fenyegetnek, a szívben már elolthatatlan, elpusztíthatatlan, elvehetetlen, bizonyos remény kél. Ezt nem tudja Péter elfelejteni, mert ez a Szentlélek munkája volt.

A Szentlélek vezetéséről annyi tapasztalata volt Péter apostolnak, hogy csak annyit tudott levelében olvasóinak mondani, hogy igen biztos a prófétai beszéd, amire jól teszitek, ha figyelmeztetek.

Nem tudjuk, hogy milyen élmény az, ami elsősorban áll az apostol szeméi előtt, mikor ezeket a verseket írja, de vele együtt minden bibliaolvasó és ígét hallgató embernek az a mindennapos tapasztalata, hogy a Szentlélek Isten csodálatos vezetésére biztosan rá lehet hagyatkozni. Aki benne bíz, soha meg nem csalatkozik.

Szentháromság élményekről beszél itt az apostol, nem a mások, a maga élményeiről és ezekben az élményekben nincsen semmiféle titokzatosság. Olyan nagyon józanok, földön járók, mindnyájunk számára könnyen megközelíthetők. Ne irigyeld az apostolt ezekért az élményekért, mert neked is lehet a Szentháromságba vetett sziklaszilárd hited: az Atya Isten bánatos, a Fiú Isten bocsánatos, a Szentlélek Úristen vezető szeretetéről, s akkor a te szívedben is visszhangzik a sokat hallott mondat: dicsőség legyen az Atyának, a Fiúnak, a Szentlélek Istennek! Hódolat néked Atya, Fiú, Szentlélek, Szentháromság egy igaz Isten! Ámen.